

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۹/۱۰/۱۱

شاه محمود محمود

حوض سرپوشیده آقینه شهر اندخوی

اندخوی در قدیم اندخود و انتخد نامیده می شد و مدت های طولانی محل اجتماع کاروان های بود که به سمت شمال به سوی بخارا می رفتند.

در دائرهالمعارف بریتانیکا اسکندر مقدونی بنیان گذار اندخود قلمداد شده و ساخت بالاحصار اندخوی در سال ۳۲۸ پیش از میلاد نیز به او نسبت داده شده است.

ظاهراً نخستین اثری که در آن از اندخوی یاد شده، کتاب المسالک و الممالک ابن خردادبه است که در نیمه دوم قرن سوم هـ ق نوشته شده است. در منبع دیگری آمده است که چیرگی مسلمانان در ناحیه جوزجان از جمله شهرهای میمنه و اندخوی به سال (۳۳) هـ ق صورت گرفته است.

اصطخری جغرافیه دان قرن سوم هـ ق منطقه اندخوی را مربوط به یک رستاق می داند که مرکز آن شهر کوچک اشترج بوده است.

مؤلف حدود العالم از اندخوی یاد آور شده می نویسد که: اَنْتَخْدُ شهرکی است میان بیابان، جایی با کشت و برز بسیار و کم نعمت.

شهر امروزی اندخوی که در نزدیکی ویرانه های وسیع اندخود قدیم قرار گرفته شهری بازاری است که در آن بیشتر قالیچه های بخارایی، پوست فرمول، پشم و ابریشم دادوستد می شود. الغ بیگ (زاده ۱۳۹۴ م = ۷۹۶ هـ) زمانی به حکومت شاپورگان و اندخوی گمارده شده بود.

اندخوی نه تنها از دید تاریخی یک منطقه جغرافیایی مهم و استراتژیک است که ویژگی جایگاه تاریخی خود را در مسیر راه ابریشم حفظ کرده است، بلکه در همسایگی با آسیای میانه، از آن طریق با قدرت اقتصادی روسیه، بالترتیب آذربایجان، ترکیه و اروپا قرار دارد که به دلیل این ویژگی بندر تجارتي آقینه، خط ریل و کوریدور لاجورد، هم چنان خط تامین برق بخش بزرگ از افغانستان به همین نقطه (آقینه - اندخوی) وصل شده است.

چون اندخوی نزدیک ترین نقطه بری یا خشکه سرحدی مشترک را با جهان دارد و اکثر کشورگشایان (اسکندر، امیر تیمور، شیبانی ها و چهل سال قبل روس ها) برای تسخیر و عبور از افغانستان کنونی همین معبر را انتخاب کرده بودند.

آثار تاریخی از آن دورها با گذشت قرن ها، موجودیت شان را در اندخوی کماکان حفظ کرده اند. آثار تاریخی و باستانی این شهر شامل ؛ بالاحصار اندخوی از عصر هجوم اسکندر ، آرامگاه چهارده معصوم ولی از مرشدان امیر تیمور، حوض سرپوشیده آقینه از زمان عبدالله شیبانی، گنبد چهارسو یا گنبد عدالت در حومه شرقی مرکز اندخوی و ده ها اثر با وجود عدم توجه به حفاظت آن هنوز باقی است.

اما حوض سرپوشیده آقینه:

د پانو شمیره: له ۱ تر ۲

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

حوض سرپوشیده (آقینه) یا (آقینه) که در شمال ولسوالی اندخوی ولایت فاریاب قرار دارد. با گذشت حدود هفت قرن تا هنوز باقی مانده است. و در طول قرن ها در سرمای زمستان و گرمای تابستان آب گوارا که معمولاً از آب باران سیراب میگردد هموطنان اندخوی ما را اب میدهد. این سردابه باخشت های پخته با عمق ۱۶ مترو ارتفاع ۱۶ متر از سطح زمین یعنی از ابتدا تا انتها به ارتفاع تا سقف گنبد ۳۲ متر و کاسه آبگیر آن به عرض ده متر بشکل دایروی به سبک معماری اسلامی پوشیده شده است قطر آن ۱۵،۴۰ متر و ۲۴ پله یا زینه میباشد. شاعری تاریخ اعمار دقیق آنرا در سروده خویش چنین آورده است:

کرد آباد حوض بس زیبا مرد احبدلی در آقینه
(عدد پانزده فزوده بگو) سال اعمار حوض آقینه

در (۹۹۵ هـ ق) ذکر گردیده است این حوض در اثر وقایع متعدد طبیعی و نظامی چندین بار تخریب گردیده است . اما برای اعمار مجدد آن تلاش های صورت گرفته است . از جمله در سال ۱۳۱۳ هـ ش محمد یونس خان کمیسار اندخوی تحت نظر حاجی عطا محمد معمار باشی وقت ترمیم گردید و متعاقباً در سال ۱۳۵۰ هـ ش به اثر هدایت عبدالقادر قاضی والی فاریاب به مشوره حاجی فیض محمد معمار باشی شاروال به وسیله اوستا حق قل معمار ترمیم گردید.

بالاخره در این اواخر تصمیم گرفته شده است که حوض تاریخی آقینه به صورت اساسی از بودجه وزارت اطلاعات و فرهنگ به طور فنی و مسلکی بازسازی گردد، گفته می شود، خرج مجموعی این پروژه یازده میلیون و سه هزار افغانی بوده، و از بودجه وزارت اطلاعات و فرهنگ تمویل و توسط شرکت ساختمانی عزیز نعیم تطبیق میگردد.

پایان